

Feitenkaart discriminatiemeldingen RADAR Midden- en West-Brabant 2009

**vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie**

Inhoud

Inleiding	2
Aantal discriminatiemeldingen	2
Landelijke campagne 'moet jij jezelf thuislaten als je naar buiten gaat?'	3
De aard van de discriminatie	3
De discriminatiegronden	5
Het maatschappelijk terrein	8
Herkomst van de melders	11
De wijze van klachtbehandeling	13
De geografische spreiding van klachten en meldingen	14

Inleiding

RADAR is voor de regio's Midden-en West-Brabant, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid de vraagbaak, waakhond, databank, kennisinstelling en lobbyist voor gelijke behandeling en tegen discriminatie.

RADAR toetst en bewaakt de handhaving van artikel 1 van de Grondwet. Dit wetsartikel garandeert het recht op gelijke behandeling en verbiedt discriminatie. De meest voorkomende vormen zijn discriminatie op grond van afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, geloof, leeftijd en handicap. RADAR ontplooit een breed scala aan activiteiten die gelijke behandeling bevorderen en discriminatie tegengaan, zoals voorlichting en deskundigheidsbevordering, advisering van instellingen en organisaties, onderzoek en monitoring, advies en ondersteuning bij klachten en meldingen van discriminatie.

Deze Feitenkaart geeft een overzicht van de klachten en meldingen van discriminatie die in Midden- en West-Brabant in het jaar 2009 binnenkwamen. Aanvullende informatie over RADAR is te vinden in het Jaarbericht 2009 en op de website¹.

In deze digitale publicatie ligt de nadruk op de cijfers. Het is van belang te onderstrepen dat discriminatie bij uitstek een onderwerp is waarbij de cijfers niet alles zeggen. Onderrapportage en onderregistratie zijn hiervoor de belangrijkste redenen. Om een indruk te geven van de discriminatieklachten- en meldingen biedt deze feitenkaart een overzicht van het aantal meldingen per maatschappelijk terrein en discriminatiegrond en wordt verslag gedaan van de aard van de discriminatie. Daarbij wordt steeds een korte toelichting gegeven en wordt ingegaan op verschuivingen ten opzichte van voorgaande jaren. Cijfers zeggen niet veel over de inhoud. Om daar een idee van te krijgen wordt in de tekstwolken een aantal casussen weergegeven. Dit zijn korte voorbeelden van meldingen die in 2009 zijn gedaan.

Aantal discriminatiemeldingen

Discriminatie betekent letterlijk 'onderscheid maken'. Al staat niet ieder onderscheid gelijk aan discriminatie. De wet bepaalt welk onderscheid wel of niet geoorloofd is. Wettelijk gezien wordt alleen onderscheid op de volgende gronden mogelijk gerekend tot ongeoorloofd onderscheid: herkomst, nationaliteit, godsdienst, sekse, seksuele geaardheid, leeftijd, handicap of chronische ziekte, levensovertuiging, politieke overtuiging, burgerlijke staat en arbeidsduur.

In 2009 ontving RADAR Midden- en West-Brabant 298 discriminatieklachten- en meldingen. Het verschil tussen een klacht en een melding is dat een klacht behandeld wordt en een melding alleen geregistreerd. Het door RADAR gebruikte registratiesysteem maakt geen verschil tussen klachten en meldingen, in het vervolg worden de begrippen 'klachten' en 'meldingen' dan ook door elkaar heen gebruikt. Het aantal klachten en meldingen is bijna verdubbeld in vergelijking met 2008. Deze stijging van het aantal meldingen is een landelijk verschijnsel en wordt toegeschreven aan de landelijke campagne van de Rijksoverheid, waarover hieronder meer is te lezen.

Tabel 1 Discriminatiemeldingen 2007-2009

Jaartal	Aantal meldingen
2007	168
2008	155
2009	298

¹ Conform de verplichting die voortvloeit uit de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen voorziet RADAR jaarlijks alle gemeenten in het werkgebied van een overzicht van gemelde discriminatie-ervaringen, die zijn voorgevallen in of die anderszins betrekking hebben op die gemeente.

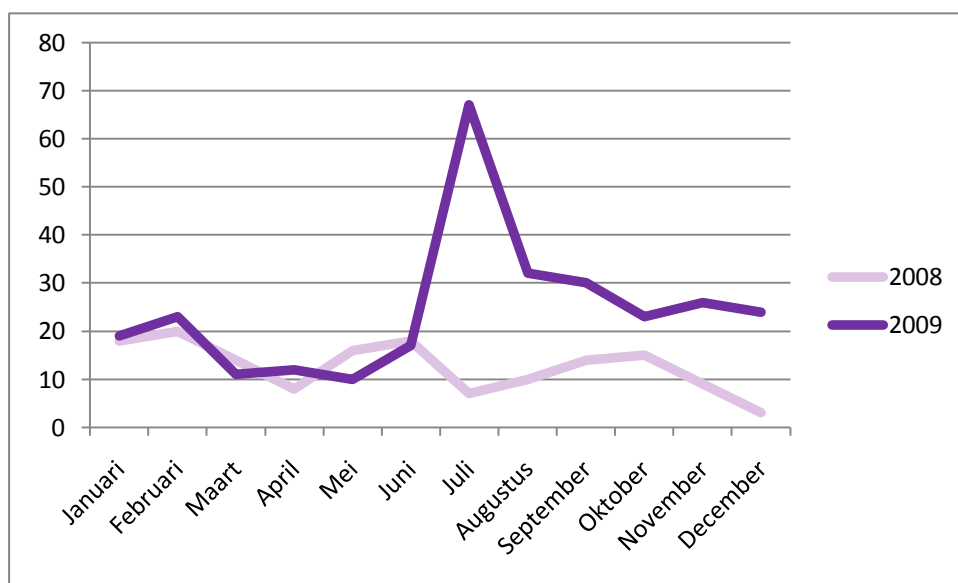
Landelijke campagne 'Moet jij jezelf thuislaten als je naar buiten gaat?'

In de zomer van 2009 is door de Rijksoverheid het onderwerp discriminatie en de mogelijkheid dit te melden bij een breed publiek onder de aandacht gebracht. Dit gebeurt door spotjes op de televisie en radio en door zo'n 9000 posters in stations en bus- en tramhaltes. Thema van de campagne is de vraag 'moet jij jezelf thuislaten als je naar buiten gaat?'. Daarbij worden verschillende discriminatiegronden belicht, zoals huidkleur, handicap, leeftijd, sekse, seksuele geaardheid en godsdienst. De website die tijdens de campagne is gelanceerd (www.discriminatie.nl) voorziet in informatie over discriminatie en probeert het melden van discriminatie-ervaringen te stimuleren. Via de website kunnen mensen direct in contact komen met hun lokale antidiscriminatievoorziening.

De campagne leidt landelijk tot een forse stijging van het aantal discriminatiemeldingen bij de antidiscriminatievoorzieningen. In onderstaand overzicht is te zien dat ook bij RADAR Midden- en West-Brabant het aantal meldingen per maand toeneemt naar aanleiding van de landelijke campagne. Vóór de campagneperiode komt het aantal discriminatiemeldingen ongeveer overeen met het aantal meldingen in dezelfde periode in 2008. Met ingang van de campagneperiode zien we een forse toename van het aantal klachten. In juli 2009 werd maar liefst 67 keer melding gedaan van discriminatie. Na afloop van de campagneperiode daalt het aantal meldingen weer, maar blijft in vergelijking met het voorgaande jaar op een hoog peil.

De campagne had niet alleen invloed op het aantal discriminatiemeldingen. Bij RADAR Midden- en West-Brabant zien we ook een verandering in het soort klachten: zo had vóór 22 juni 2009 50% van alle meldingen betrekking op etnische discriminatie, na 22 juni daalt het aandeel tot 40%.

Figuur 1 Aantal discriminatiemeldingen per maand in 2008 en 2009

De aard van de discriminatie

Discriminatie uit zich in verschillende vormen. Bijna drie kwart van alle meldingen in 2009 gaat over **omstreden behandeling**. We spreken van omstreden behandeling wanneer groepen worden uitgesloten van bepaalde goederen en/of diensten, of wanneer de toegang wordt belemmerd (107 meldingen). Van omstreden behandeling is ook sprake wanneer algemene regels, direct of indirect, nadelig uitpakken voor bepaalde groepen (79 meldingen). Uitsluiting van bepaalde groepen van goederen en/of diensten, of de belemmering van toegang treft veel groepen. Opvallend is dat verhoudingsgewijs veel meldingen over weigering betrekking hebben op leeftijdsdiscriminatie (22 meldingen) en discriminatie van mensen met een handicap of chronische ziekte (14 meldingen).

Een man solliciteert naar een baan. Hij voldoet aan de gestelde eisen, maar wordt niet op gesprek uitgenodigd. Een paar dagen later ziet hij op de website van een bemiddelingsbureau een identieke vacature. Hij informeert hier naar, maar het bemiddelingsbureau laat hem weten dat het bedrijf op zoek is naar een jongere en goedkopere medewerker.

Een vijfde van de discriminatiemeldingen gaat over **vijandige bejegening**. Veruit de meeste meldingen in deze categorie (49 meldingen) hebben betrekking op discriminatoire beledigingen, waaronder beledigende, denigrerende of stigmatiserende uitspraken en scheldwoorden. Gezien het totale aantal meldingen over homodiscriminatie (18) valt op dat mensen verhoudingsgewijs vaak op grond van hun seksuele geaardheid worden beledigd (9 meldingen). Maar ook beledigingen op grond van godsdienst (8 meldingen) en op grond van herkomst (25 meldingen) doen zich vaak voor. Tot vijandige bejegening worden verder uitingen gerekend in de vorm van tekens, opvattingen, gedragingen en daden die verwijzen naar de minderwaardigheid van bepaalde groepen. Racistische leuzen en hakenkruisen zijn hiervan de bekendste voorbeelden.

Een man met een donkere huidkleur heeft al langere tijd een conflict met zijn autochtone buurvrouw. Zij beweert regelmatig dat de man als buitenlander misbruik zou maken van de Nederlandse voorzieningen.

Meldingen van geweld jegens mensen objecten of de poging hiertoe worden geregistreerd als **geweld**. Een op de 25 meldingen heeft betrekking op geweld. Het aandeel geweldsincidenten is in vergelijking met het voorgaande jaar licht gestegen.

Tevens zijn er in 2009 drie meldingen geregistreerd in de categorie '**bedreiging**'. Drie meldingen zijn niet onder te brengen in een van de bestaande categorieën en zijn geregistreerd onder de restcategorie '**overig**'.

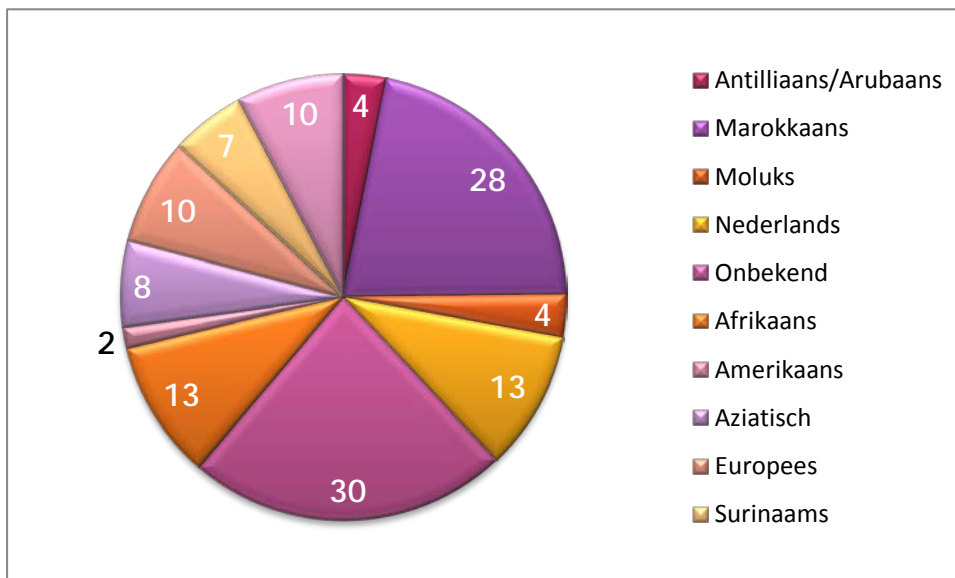
Tabel 2 Aantal meldingen naar aard van de discriminatie in 2009 en 2008

Aard van de discriminatie	2009		2008	
	Aantal meldingen	(%)	Aantal meldingen	(%)
Omstreden behandeling	218	(73%)	109	(70%)
Weigering goed/dienst	107		58	
Toepassing regels	79		27	
Overig	32		24	
Vijandige bejegening	60	(20%)	33	(21%)
Demonstratie	0		0	
Belediging	49		23	
Bekladding/pamfletten	6		2	
Overig	5		8	
Geweld	14	(5%)	4	(3%)
Poging tot geweld	2		1	
Geweld	12		3	
Bedreiging	3	(1%)	3	(2%)
Overig	3	(1%)	6	(4%)
Totaal	298		155	

De discriminatiegronden

Ook in 2009 hebben de meeste meldingen betrekking op discriminatie op grond van **herkomst, kleur of ras** (129 meldingen). Mensen met een Marokkaanse achtergrond zijn in 28 gevallen de dupe van etnische discriminatie. Maar ook autochtone Nederlanders zijn in 13 gevallen het slachtoffer van etnische discriminatie. Hierbij klagen negen autochtone Nederlanders over achterstelling van de autochtone bevolking in de maatschappij ten opzichte van allochtonen. RADAR kreeg eveneens vier meldingen binnen van woonwageneigenaren; veelal met een autochtone achtergrond. 13 meldingen hebben betrekking op discriminatie van mensen met van Afrikaanse origine²; tien meldingen gaan over discriminatie jegens mensen met een Turkse achtergrond. Mensen uit Europese landen³ zijn eveneens in tien gevallen het slachtoffer van etnische discriminatie. Uit deze groep zijn veelal Oost-Europeanen uit uiteenlopende landen de gedupeerden. Bij acht incidenten van etnische discriminatie zijn mensen uit Aziatische landen⁴ het slachtoffer van discriminatie. Een op de 20 gedupeerden van etnische discriminatie heeft een Surinaamse achtergrond. Telkens vier gedupeerden zijn van Antilliaanse of Molukse origine.

Figuur 2 Herkomst van de slachtoffers van etnische discriminatie in 2009

In veel gevallen (22 procent) is de herkomst van het slachtoffer niet nader gespecificeerd. Het gaat dan meestal om discriminatie wegens uiterlijke kenmerken zoals een donkere huidkleur of discriminatie van allochtonen in het algemeen. Ook extreemrechtse graffiti die zich niet tegen een specifieke groep richt, valt hieronder.

Een vrouw neemt in toenemende mate discriminerende graffiti in haar wijk waar. Het gaat onder andere over White Powertekens en het getal '88'⁵ op bushokjes, schuttingen en gebouwen.

² Met uitzondering van Marokko

³ Met uitzondering van Nederland en Turkije

⁴ Met uitzondering van Indonesië en Turkije

⁵ De dubbele acht verwijst naar tweemaal de achtste letter van het alfabet HH en staat voor Heil Hitler

Vijfendertig meldingen hebben betrekking op discriminatie van mensen met een **chronische ziekte of een handicap**. Hierbij gaat het in 19 gevallen om discriminatie wegens een lichamelijke beperking in de vorm van een chronische ziekte of handicap. Een klacht heeft betrekking op discriminatie wegens een verstandelijke beperking en tien klachten hebben betrekking op discriminatie wegens een (chronische) psychische aandoening. Bij drie meldingen is de precieze aard van de chronische ziekte of handicap niet bekend. In 2009 ontving RADAR overigens geen klachten over discriminatie van mensen in een rolstoel.

Een jongen is sinds zijn geboorte lichamelijk beperkt. Door een zuurstoftekort is vooral zijn fijne motoriek aangetast. De jongen wil graag een studie volgen; bij de school wordt hij voor verschillende opleidingen aangenomen. Tot zijn eerste keuze wordt hij echter ook na een positieve capaciteitentest niet toegelaten omdat hij volgens de school nauwelijks kans zou maken op de arbeidsmarkt

27 klachten gaan over **leeftijdscriminatie**. Hiervan heeft een groot deel (15 meldingen) betrekking op de instroom op de arbeidsmarkt, namelijk weigeringen bij werving en selectie. 28 klachten hebben betrekking op **seksediscriminatie**. In elf gevallen melden vrouwen de discriminatie-ervaring; de meldingen hebben in zes gevallen betrekking op arbeidsmarktdiscriminatie. Hierbij is er vooral sprake van achterstelling door zwangerschap of een (veronderstelde) kinderwens. Zes meldingen van seksediscriminatie zijn afkomstig van mannen. Mannen 'klagen' veelal over achterstelling na aanleiding van een scheiding. Het gaat hierbij veelal om het zorgrecht met betrekking tot hun kinderen of over financiële aspecten van onderhoud. Eveneens ontving RADAR vijf meldingen over discriminatie van transgenders. 18 meldingen gaan over discriminatie op grond van **seksuele geaardheid**. Daarvan hebben acht meldingen betrekking op discriminatie van homoseksuele mannen en zeven meldingen op discriminatie van lesbiennes. Twee meldingen hebben betrekking op homofobe uitlatingen in de media. Een melding heeft betrekking op een homofobe opmerking tijdens de Tilburgse Roze Maandag.

Een lesbisch stel heeft al langere tijd een conflict met de burens. De burens schelden het stel regelmatig wegens hun geaardheid uit. Ook heeft de buurman recentelijk bedreigd het stel dood te slaan.

21 meldingen gaan over discriminatie op grond van **godsdienst**. Hierbij gaat het in de meeste gevallen over discriminatie van moslims. Een derde van de meldingen is afkomstig van moslima's die zich gediscrimineerd voelen wegens hun hoofddoek. Vier meldingen hebben betrekking op de uitlatingen van Wilders jegens moslims. Twee mensen voelen zich gediscrimineerd vanwege hun christelijke achtergrond. Drie mensen melden discriminatie wegens het *niet*-gelovig zijn. Tevens registreert RADAR Midden- en West-Brabant een klacht over **antisemitisme**. Twee meldingen hebben betrekking op discriminatie wegens **burgerlijke staat** en een klacht gaat over discriminatie wegens **politieke overtuiging**.

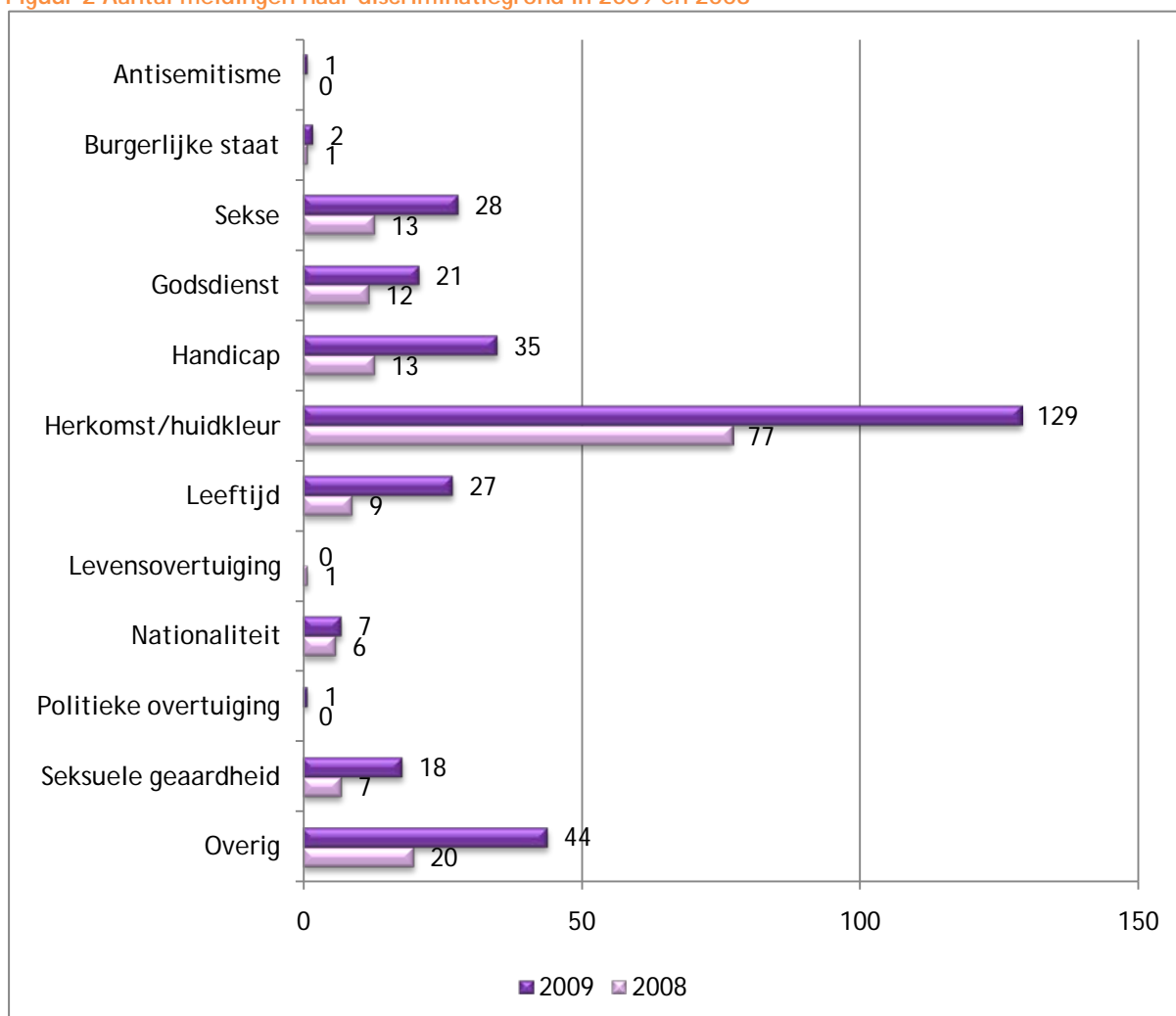
Zeven keer is melding gedaan van discriminatie op grond van **nationaliteit**. Bij discriminatie wegens nationaliteit is de ongelijke behandeling in de meeste gevallen gekoppeld aan het al dan niet in bezit hebben van (de vereiste) papieren.

44 zaken vallen niet onder de Nederlandse antidiscriminatiewetgeving. Deze zaken zijn geregistreerd onder de restcategorie '**overig**'. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die zich anders behandeld voelen wegens hun lage inkomen, lichaamsbouw, tongval of hun opleidingsniveau.

Een vrouw uit Leiden solliciteert naar een baan in Brabant. Zij mag op gesprek komen, maar wordt niet aangenomen omdat zij niet met een Brabantse tongval praat.

We constateerden het al eerder; in 2009 zijn 143 meldingen meer binnengekomen dan in 2008 (stijging van ruim 90%). In figuur 3 is te zien dat de stijging van de meldingen zich vooral manifesteert op een aantal gronden. Zo is het aantal meldingen over leeftijd verdrievoudigd (+18), zijn er 22 meldingen meer over discriminatie wegens handicap en chronische ziekte, 52 meer over etnische discriminatie, een melding meer over discriminatie op grond van nationaliteit en elf meldingen meer over homodiscriminatie. Verhoudingsgewijs is vooral de stijging van het aantal meldingen over leeftijdsdiscriminatie, homodiscriminatie (en discriminatie van transgenders) en discriminatie wegens handicap en chronische ziekte opvallend. De stijging van het aantal meldingen over etnische discriminatie is juist iets minder dan op basis van de stijging van het totale aantal meldingen verwacht zou worden. Dit geldt ook voor de meldingen over discriminatie op grond van nationaliteit.

Figuur 2 Aantal meldingen naar discriminatiegrond in 2009 en 2008⁵

⁵ Het totale aantal meldingen per jaar in deze grafiek kan afwijken van het totale aantal meldingen in dat jaar. Een melding kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

Het maatschappelijk terrein

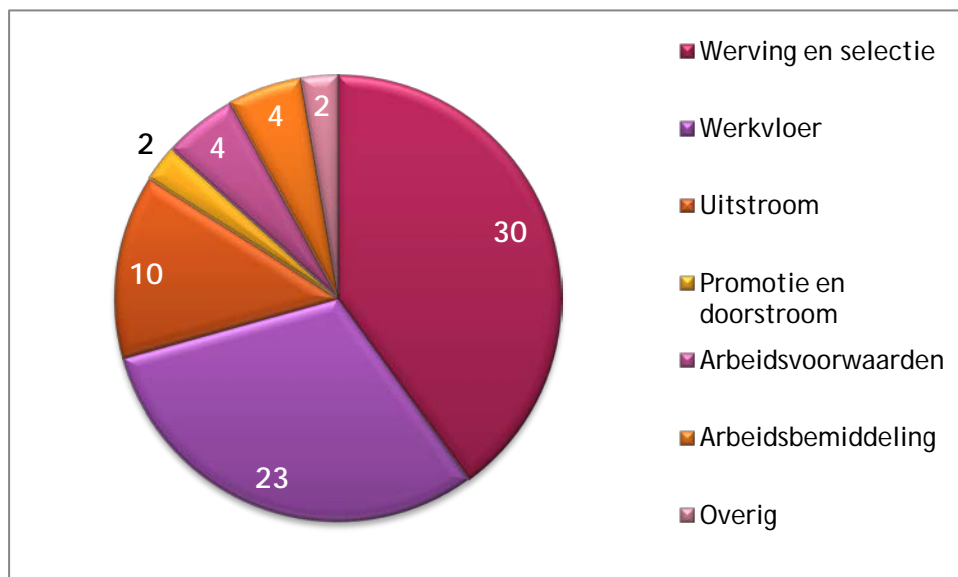
Net als in de voorgaande jaren hebben de meeste meldingen bij RADAR betrekking op **arbeidsmarktdiscriminatie** (75 meldingen). Hierbij komt discriminatie aan de poort, namelijk bij werving en selectie, nog steeds vaak voor. De meeste klachten in deze categorie hebben betrekking op leeftijdsdiscriminatie (15 meldingen). De overige zaken gaan onder andere over etnische discriminatie (6 meldingen) en weigeringen van vrouwen wegens (de leeftijd voor een) zwangerschap (3 meldingen). Alle zaken over discriminatie bij werving en selectie hebben betrekking op omstreden behandeling.

Over discriminatie op de werkvloer ontving RADAR 23 meldingen. Een groot deel van deze zaken (15 meldingen) gaat over etnische discriminatie. Vier zaken over discriminatie op de werkvloer gaan over seksediscriminatie, waarvan twee over discriminatie wegens een transgenderidentiteit. Discriminatie op de werkvloer heeft veelal de vorm van belediging (9 meldingen).

Een vrouw solliciteert via een uitzendbureau naar een vacature. Ze wordt op haar cv afgewezen omdat vrouwen op haar leeftijd een kinderwens zouden kunnen hebben.

Tien zaken zijn gemeld over discriminatie bij de uitstroom. In vergelijking met het voorgaande jaar is dit een forse toename, toen werden er geen zaken gemeld over discriminatie bij de uitstroom. De meeste melder kaarten etnische discriminatie aan (4 meldingen). Drie zaken hebben betrekking op discriminatie wegens handicap of chronische ziekte.

Figuur 3 Meldingen over arbeidsmarktdiscriminatie 2009

Bijna een op de vijf meldingen gaat over discriminatie bij **collectieve voorzieningen**. Dit zijn voorzieningen of dienstverleners met een niet-commerciële insteek, zoals bijvoorbeeld overheids- of gemeentelijke instellingen, maar ook ziekenhuizen of buurtcentra. Het aandeel klachten over collectieve voorzieningen is de laatste jaren gestaag toegenomen. Bijna een derde van deze

klachten heeft betrekking op het nalaten van (lokale) overheden, 15 klachten gaan over de gezondheidszorg en tien klachten hebben betrekking op het handelen van uitkeringsinstanties⁶. De meeste klachten over collectieve voorzieningen hebben betrekking op etnische discriminatie (20 meldingen). Opvallend is echter ook het hoge aantal klachten over discriminatie wegens handicap of chronische ziekte door collectieve voorzieningen (14 meldingen). In de meeste gevallen (32 meldingen) hebben de klachten betrekking op de toepassing of uitwerking van regels.

Een meisje met een handicap volgt een opleiding die niet wettelijk erkend is. Hierdoor heeft ze geen recht op studiefinanciering of een ov-kaart. Haar moeder vraagt zich af of er wellicht sprake is van discriminatie.

Iets meer dan een op de tien klachten heeft betrekking op het handelen van **commerciële dienstverleners**. In veel gevallen gaat het hierbij om de bejegening door winkelpersoneel. Hiernaast valt ook discriminatie door financiële instellingen, vervoersbedrijven of andere commerciële dienstverleners onder deze categorie. Iets meer dan de helft van de klachten heeft betrekking op etnische discriminatie. Opvallend is tevens dat een verhoudingsgewijs hoog aantal van deze klachten (4 meldingen) gaat over discriminatie wegens nationaliteit. Meer dan de helft van de klachten over commerciële dienstverleners heeft betrekking op het uitsluiten van bepaalde groepen van goederen en/of diensten, of de belemmering van toegang (18 meldingen).

Een woonwagenbewoonster plaatst een bestelling bij een onlinewinkel. De bestelling wordt niet afgeleverd; de vrouw wordt ervan op de hoogte gesteld dat ze de bestelling bij de koerier zelf moet ophalen. Als de vrouw informeert naar de reden hiervoor geeft de onlinewinkel aan geen bestellingen te leveren aan woonwagencentra.

23 mensen melden discriminatie in hun **buurt of wijk**. Hierbij gaat het in de meeste gevallen (17 meldingen) om conflicten met de burens. Discriminatie in de buurt heeft veelal de vorm van belediging (11 meldingen). Opvallend is ook het hoge aantal geweldsincidenten in deze categorie (7 meldingen). In veel gevallen gaat het om etnische discriminatie (11 meldingen). Maar ook discriminatie in de buurt op grond van seksuele geaardheid of transgenderidentiteit (5 meldingen) is gemeld bij RADAR.

Een transseksuele vrouw⁷ wordt in haar dorp getreiterd, beledigd en belaagd door transfobe jongeren. De jongeren proberen onder andere haar balkon in brand te steken.

⁶ Hierbij zijn ook twee zaken meegeteld die betrekking hadden op het uitkeren van studiefinanciering door de IB-groep.

⁷ Een transseksuele vrouw is geboren als man, maar heeft een vrouwelijke genderidentiteit. Ook wel man-naar-vrouw transseksueel of transvrouw genoemd.

Het aantal meldingen over **horecadiscriminatie** is in vergelijking met de voorgaande jaren gedaald. Tegelijkertijd kwamen er bij het Panel Deurbeleid Breda⁷ meer meldingen binnen van weigeringen aan de deur. Het is aannemelijk dat klagers over horecadiscriminatie in Breda inmiddels vaker hun klacht neerleggen bij het Panel. De meeste klachten over horecadiscriminatie die rechtstreeks bij RADAR werden gemeld zijn afkomstig uit Tilburg (7 meldingen) waar nog geen panel actief is. In ongeveer de helft van de zaken zijn allochtone mannen de dupe van horecadiscriminatie. De meeste meldingen (12) hebben betrekking op weigeringen.

Er is 20 maal melding gedaan van discriminatie **in het onderwijs**. De meeste zaken gaan over omstreden behandeling. In de helft van de zaken gaat het over etnische discriminatie.

RADAR Midden- en West-Brabant ontvangt in 2009 ook 14 klachten op het gebied van **huisvesting**. 13 meldingen komen binnen over het optreden van **politie, openbaar ministerie of de IND**. De meeste zaken in deze categorie (10 meldingen) hebben betrekking op het handelen van de politie. Discriminatie in de categorie '**publieke en politieke opinie**' is 13 maal gemeld. Hiertoe behoren meldingen van discriminerende uitingen van politici en/of opinieleiders, waaronder uitspraken die gedaan zijn in de media en in columns. Vier klachten hebben betrekking op uitlatingen over moslims door Geert Wilders. Maar ook een aanhanger van de PVV dient een klacht in omdat hij zich op grond van zijn politieke overtuiging door een uitspraak van Guusje ter Horst gediscrimineerd voelt.

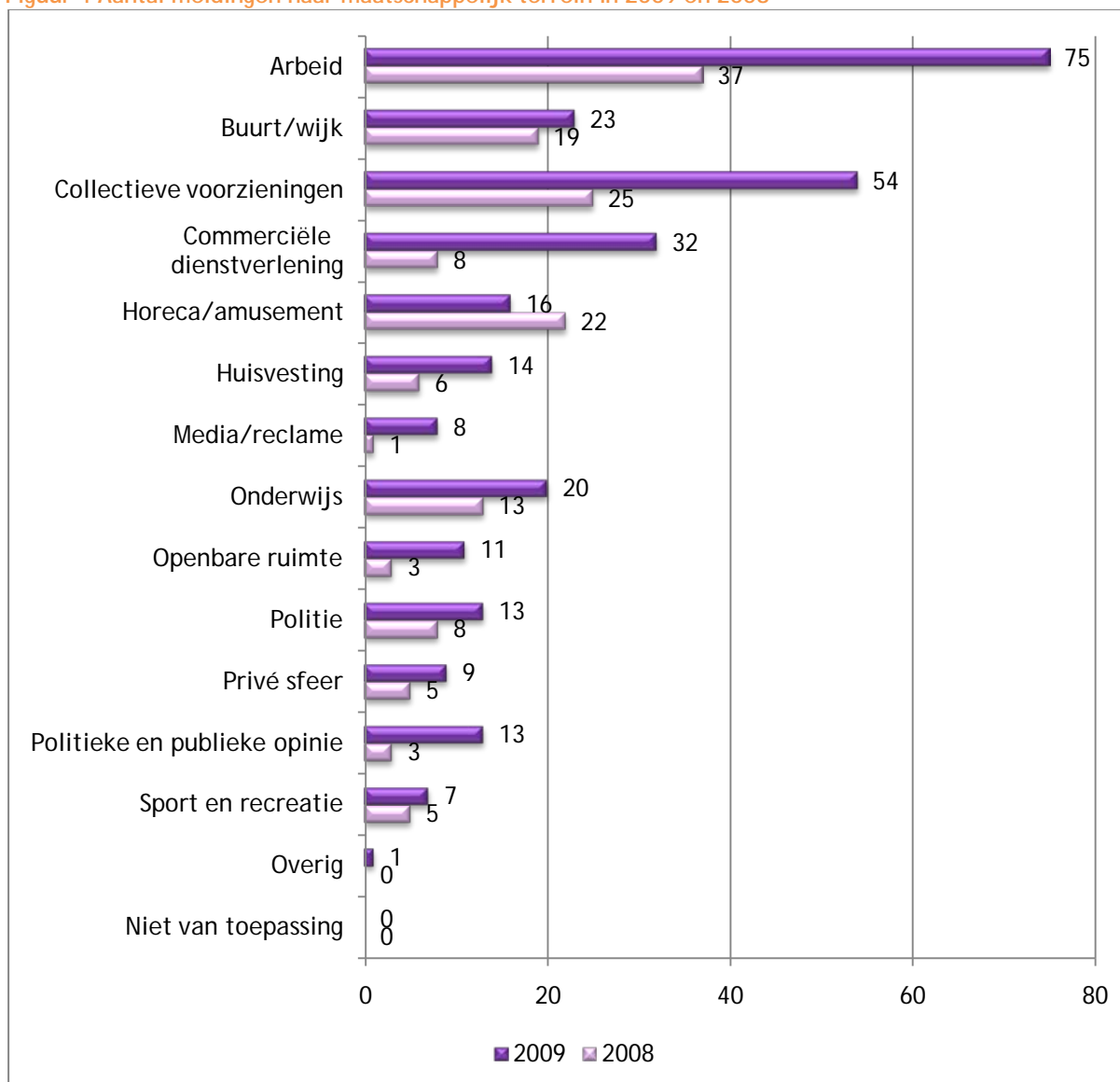
13 meldingen hebben betrekking op discriminatie in de **openbare ruimte**. Het gaat bij deze zaken veelal om bekladdingen met extreemrechtse symbolen zoals hakenkruisen (5 meldingen). Drie keer is er sprake van beledigende opmerkingen in het openbaar. Tevens worden twee geweldsincidenten gemeld. Zevenmaal gaat het om etnische discriminatie in de openbare ruimte, twee maal om homodiscriminatie.

Acht maal is melding gedaan over discriminerende uitingen in **media en reclame**, negen meldingen hebben betrekking op discriminatie in de **privésfeer**. Zeven meldingen gaan over de categorie '**sport en recreatie**' en drie meldingen zijn niet onder te brengen in een van de bestaande categorieën.

Een vergelijking met vorig jaar laat zien dat ondanks de toename van het totale aantal meldingen, het aantal meldingen over het terrein horeca en amusement is afgenomen. Zoals boven reeds vermeld, ligt dit waarschijnlijk aan de betere bekendheid van het Bredase Panel Deurbeleid. Over de terreinen sport en recreatie, buurt/wijk en onderwijs zijn in 2009 meer meldingen binnengekomen, maar de stijging van deze categorieën is wel lager dan op basis van de totale stijging zou worden verwacht. De stijging van het totale aantal meldingen manifesteert zich vooral op de terreinen commerciële dienstverlening, politieke en publieke opinie, openbare ruimte en media en reclame. Bij sommige terreinen zijn deze bevindingen gebaseerd op kleine aantallen, waardoor het moeilijk is conclusies te trekken.

⁷ Bij het Panel Deurbeleid Breda werd in 2009 48 maal melding gedaan van weigeringen aan de deur.

Figuur 4 Aantal meldingen naar maatschappelijk terrein in 2009 en 2008

Herkomst van de melders

Ook in 2009 komen de meeste meldingen binnen van autochtone Nederlanders (125 meldingen). Autochtone Nederlanders melden discriminatie op uiteenlopende gronden. Vooral discriminatie wegen etniciteit (31 meldingen), overige gronden (22 meldingen), seksuele geaardheid (11 meldingen), leeftijd (17 meldingen), handicap en chronische ziekte (21 meldingen), geslacht (17 meldingen) en godsdienst (11 meldingen) werden door deze groep gemeld. Opvallend is dat deze groep relatief vaak etnische discriminatie aankaart. Uit de boven beschreven analyse van de slachtoffers van etnische discriminatie blijkt echter dat ze zich in verhoudingsgewijs weinig gevallen (9 meldingen) op grond van hun autochtone etniciteit gediscrimineerd voelen. In meer dan de helft van de gevallen is de autochtone melder niet het slachtoffer van etnische discriminatie. Deze melders melden veelal incidenten waarbij allochtone kennissen het slachtoffer zijn.

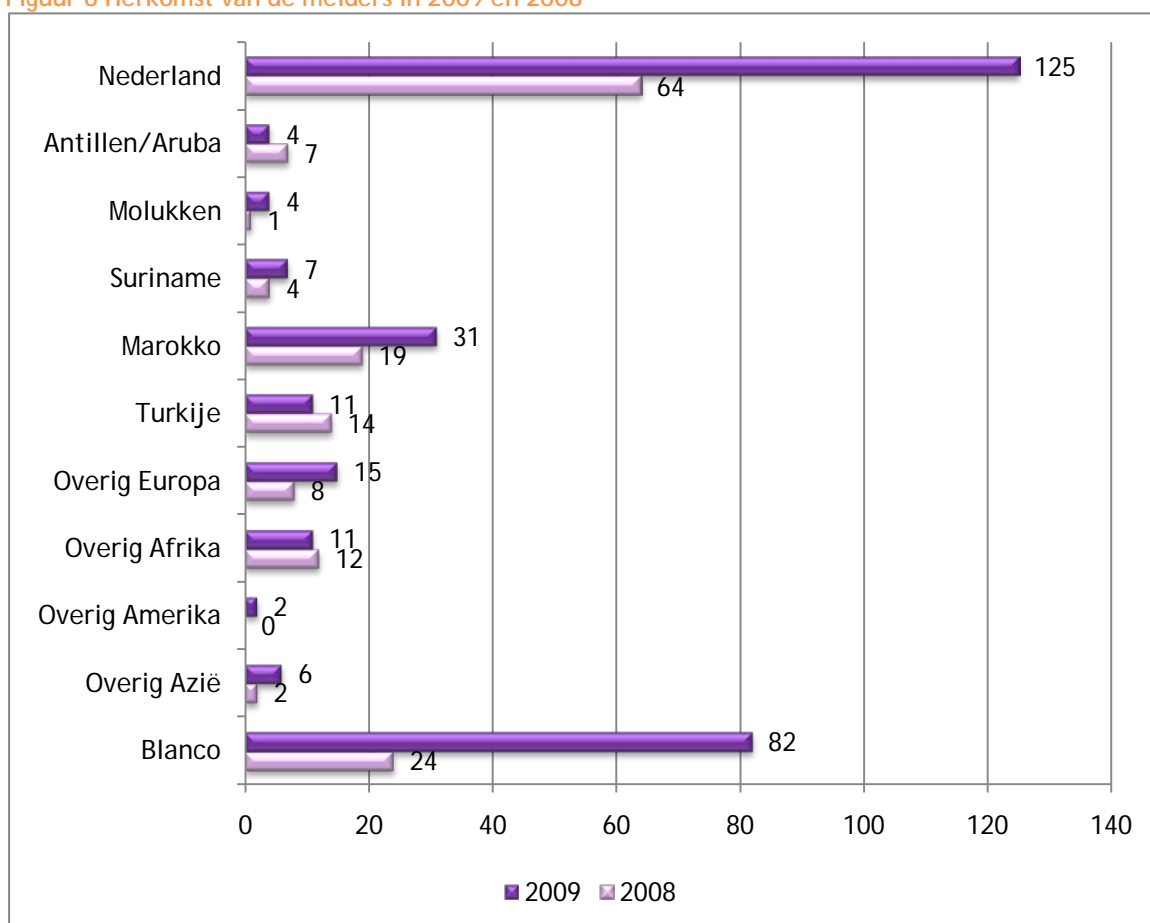
Een op de tien melders is van Marokkaanse komaf. Deze groep voelt zich vooral op afkomst (25 meldingen) en op godsdienst (6 meldingen) gediscrimineerd. Een andere grote groep niet-westerse allochtonen in Nederland zijn mensen van Turkse komaf. Deze groep meldde in 2009 elf zaken bij RADAR Midden- en West-Brabant. In vergelijking met het voorgaande jaar zien we een daling van het aantal Turkse melders. Melders van Turkse origine melden uitsluitend etnische discriminatie. Dit zien we ook bij melders met een Surinaamse of Antilliaanse/Arubaanse achtergrond. Ook deze

groepen melden uitsluitend discriminatie op grond van herkomst. Drie van de vier Molukse melders en tien van de elf Afrikaanse melders⁸ melden eveneens etnische discriminatie. Bij melders uit Afrikaanse landen zien we in vergelijking met het voorgaande jaar een afname van het aantal meldingen. Een Amerikaanse melder en twee Europese klagers doen melding van discriminatie op grond van nationaliteit. Melders uit Europese landen melden naast discriminatie op grond van nationaliteit ook etnische discriminatie (6 meldingen), seksediscriminatie (1 melding), discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte (2 meldingen), leeftijd (1 melding), seksuele geaardheid (1 melding) en overige discriminatiegronden (3 meldingen). Qua meldgedrag lijken zij het meest op autochtone melders.

Een man klopt bij RADAR aan om te melden dat zijn Poolse collega's geweigerd zijn bij een horecagelegenheid. De portier heeft bij de weigering aangegeven dat de mannen niet naar binnen mogen omdat ze Pools zijn.

Van een aantal melders is de etnische afkomst niet bekend. Die categorie is in vergelijking met het voorgaande jaar toegenomen. Het gaat hierbij veelal om melders die alleen melding doen van discriminatie. Bij een melding van discriminatie vindt vaak geen intakegesprek plaats; hierdoor worden deze cliënten veelal niet om aanvullende informatie (bijvoorbeeld de etniciteit) gevraagd. De zaken waarbij de etniciteit van de melder niet bekend is hebben betrekking op uiteenlopende gronden; veel van deze meldingen gaan over etnische discriminatie (25 meldingen).

Figuur 6 Herkomst van de melders in 2009 en 2008

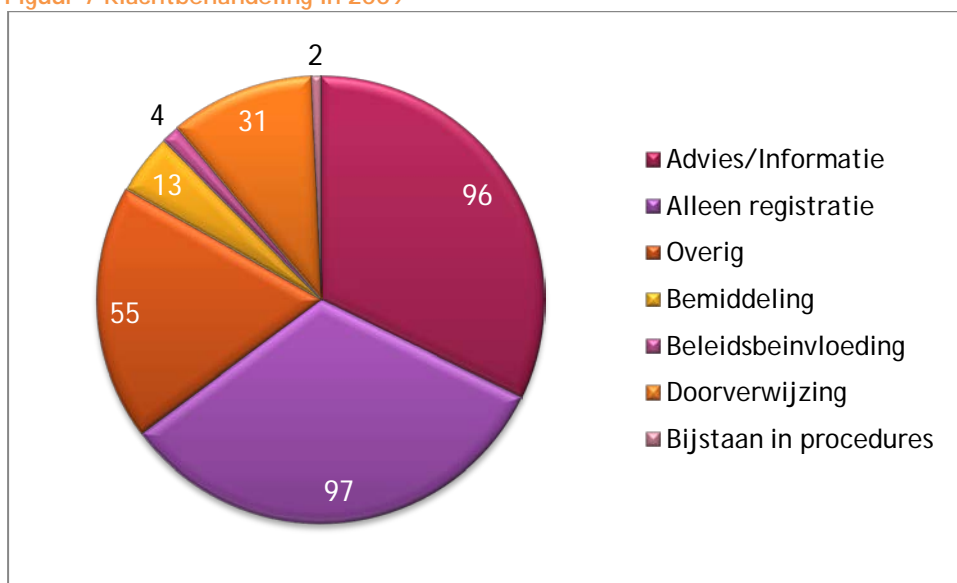
⁸ Met uitzondering van Marokko

Een vrouw doet samen met haar zoontje van twee jaar boodschappen. Haar zoon heeft een donkere huidkleur. Ze staan in de rij bij de kassa. In de rij laat de vrouw haar zoon eventjes staan om nog kaas te halen. Ze is maar een paar tellen uit de rij als zij hoort dat drie jongens haar zoon voor 'aapje' uitmaken.

De wijze van klachtbehandeling

Als een melder een klacht neerlegt bij RADAR, wordt allereerst gekeken wat er precies is gebeurd. Aan de hand hiervan adviseert RADAR de melder over de mogelijkheden om de klacht aan te pakken en de ondersteuning die RADAR hierin kan bieden. Welke stappen er genomen kunnen worden hangt sterk af van de aard van de klacht, de wensen en verwachtingen van de melder en van de juridische mogelijkheden. RADAR is voorstander van het zogeheten dialoogmodel. Dit houdt in dat RADAR vindt dat de aangeklaagde persoon of organisatie de kans moet krijgen zijn/haar visie op het gebeuren te geven. Wanneer deze dialoog niet mogelijk of wenselijk is, kunnen andere stappen worden ondernomen. Dat kan zijn een gesprek tussen de klager en de aangeklaagde, het inschakelen van een bemiddelaar, het starten van een klachtenprocedure, het doen van nader onderzoek, het zoeken van publicitaire of politieke aandacht of het in gang zetten van een juridische procedure.

Figuur 7 Klachtbehandeling in 2009

De meeste zaken die in 2009 bij RADAR binnenkwamen zijn alleen geregistreerd (97 meldingen). Voor een registratie zonder verdergaande stappen wordt gekozen als de melder aangeeft alleen melding te willen doen. 96 maal heeft RADAR de melder geadviseerd over zijn of haar zaak. Bij 31 meldingen bleek RADAR uiteindelijk niet de meest geschikte instantie om de klacht in behandeling te nemen. De melders zijn in deze gevallen doorverwezen naar andere instanties. In vier gevallen is ervoor gekozen om in te zetten op beleidsbeïnvloeding. Hierbij gaat het in twee gevallen om commerciële dienstverleners. Twee zaken lopen uit op een strafrechtelijke procedure.

Bij 55 zaken is voor een andere manier van klachtbehandeling gekozen. Hieronder vallen het aanspreken van een verantwoordelijke, het bieden van morele steun, het laten verwijderden van bekladding of een andere of niet gespecificeerde vorm van klachtbehandeling.

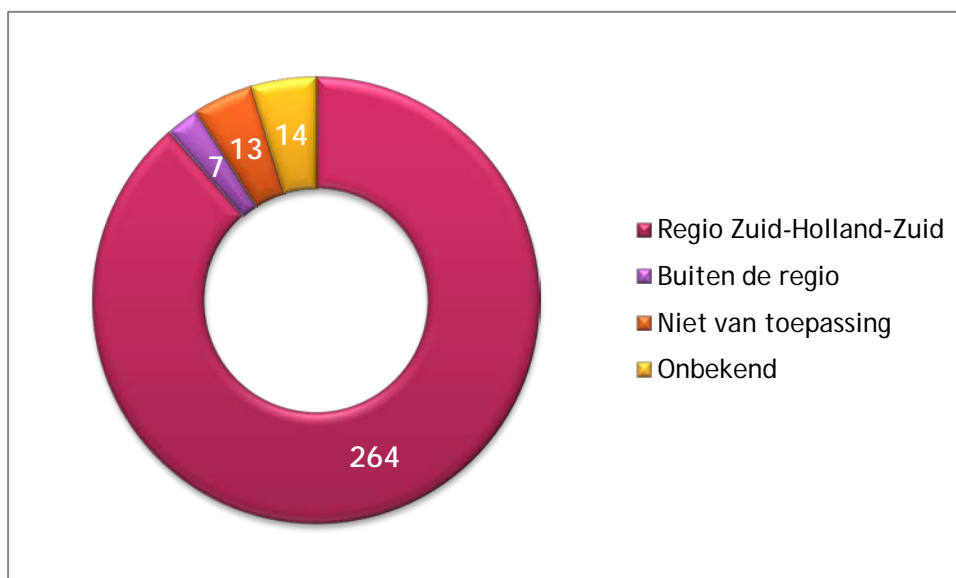
Een medewerker van een hulpverleningsinstantie ondersteunt allochtone cliënten bij het openen van een bankrekening. Hij meldt dat twee verschillende banken weigeren om reguliere lopende rekeningen te openen voor allochtone cliënten. Bij de eerste bank laat een balie-medewerker een lijst zien met verschillende nationaliteiten. Mensen met de desbetreffende nationaliteit kunnen geen rekening openen bij de bank. Een tweede bank geeft als stellige regel aan alleen klanten met een Nederlandse nationaliteit aan te nemen. De melder vraagt zich af of de banken wellicht discrimineren en zou graag een beleidsverandering bij de banken willen zien. RADAR neemt de klacht in behandeling en vraagt bij de banken schriftelijke informatie aan over hun werkwijze en hun beleid. Bij beide banken legt RADAR tevens contact met het hoofdkantoor om direct de juiste (landelijke) informatie te verkrijgen. RADAR stelt ook een onderzoek in naar het handelen van de banken. Ook voert de klachtbehandelaar gesprekken met de contactpersonen van de banken. Hierbij stelt zij kritische vragen over de achtergrond van het gekozen beleid. De interventie van RADAR heeft als gevolg dat de bank die met een landenlijst werkt gelijk in het eerste contact aangeeft dat er een grove fout is gemaakt door de desbetreffende medewerker. De bank geeft aan niet met een landenlijst te werken; het openen van een betaalrekening zou voor iedereen mogelijk moeten zijn. Het hoofdkantoor spreekt de desbetreffende balie-medewerker aan op zijn gedrag en biedt zijn excuses aan. De tweede bank geeft aan alleen mensen met een Nederlandse nationaliteit te kunnen accepteren vanwege een systeembepending. Ze zijn ten tijde van de klacht bezig met het herinrichten van hun systemen waardoor het binnenkort voor iedereen mogelijk zal zijn om een rekening te openen.

De geografische spreiding van klachten en meldingen

RADAR Midden- en West-Brabant registreert uitsluitend incidenten die in de regio Midden- en West-Brabant plaatsvinden, of die inwoners uit die regio duperen. Meldingen uit overige regio's worden direct doorverwezen naar de antidiscriminatievoorziening ter plekke. De meldingen in de categorie 'niet van toepassing' gaan over discriminerende uitingen in de (landelijke) media of op het internet. Tevens vallen twee meldingen onder deze categorie die geen betrekking hebben op een concreet voorval, maar op het maatschappelijke klimaat in Nederland.

De melders van de incidenten die buiten Midden- en West-Brabant, op het internet of in de media plaatsvinden, wonen wel allemaal in de regio Midden- en West-Brabant. Bij een aantal (anonieme) meldingen bleef de plaats van het voorval (en/of de woonplaats van de melder) onbekend.

Figuur 5 Geografische spreiding meldingen naar plaats voorval in 2009

Ongeveer een kwart van alle meldingen in 2009 deed zich in de gemeente Tilburg voor. In 12 verdere gevallen werd melding gedaan van incidenten die zich niet in Tilburg voordeden, maar waarvan de melder en/of het slachtoffer woonachtig is in Tilburg. Sinds 2009 beschikt RADAR Midden- en West-Brabant over een vestiging in Tilburg, zodat melders uit deze gemeente nog makkelijker een melding kunnen maken bij RADAR.

Met 170.491 inwoners is Breda de een na grootste gemeente in Midden- en West Brabant. Het aandeel zaken dat zich voordeed in Breda is gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar. In 2008 deed 35% van alle zaken zich voor in Breda, in 2009 was dit 19%. Ook in Breda is er echter een aantal meldingen (27) die zich niet voordeden in Breda, maar waarvan het slachtoffer en/of de melder woonachtig was in deze gemeente.

Het aantal meldingen uit Roosendaal is in vergelijking met het voorgaande jaar zowel in procentueel als ook in absoluut opzicht toegenomen, eveneens als het aantal meldingen uit Bergen op Zoom, Oosterhout, Waalwijk en Etten-Leur.

Ook voor de gemeenten met minder dan 40.000 inwoners geldt dat, wanneer naar 'plaats voorval' wordt gekeken, in vergelijking met 2008 van zo goed als alle gemeenten meer meldingen zijn binnengekomen. Uitzondering op die regel zijn Aalburg (-2), Hilvarenbeek (=), Oisterwijk (=) en Rucphen (=).

Tabel 3 Geografische spreiding meldingen in de regio Midden en West-Brabant in 2008 en 2009

	Voorval in betreffende gemeente	Voorval elders, melder en/of slachtoffer woonachtig in betreffende gemeente	Totaal	Voorval in betreffende gemeente
	2009	2009		2008
Tilburg	72	12	84	37
Breda	58	27	85	55
Roosendaal	23	5	28	7
Bergen Op Zoom	12	4	16	8
Oosterhout	21	2	23	10
Waalwijk	12	2	14	3
Etten-Leur	11	0	11	6
Moerdijk	7	2	9	3
Halderberge	3	2	5	0
Drimmelen	3	2	5	0
Werkendam	2	0	2	1
Oisterwijk	3	1	4	3
Dongen	4	3	7	1
Gilze-Rijen	3	1	4	1
Steenbergen	2	0	2	1
Loon op Zand	2	1	3	0
Rucphen	1	3	4	1
Goirle	4	0	4	0
Woensdrecht	6	1	7	0
Zundert	2	2	4	0
Geertruidenberg	5	0	5	2
Hilvarenbeek	0	1	1	0
Woudrichem	2	1	3	1
Aalburg	2	0	2	4
Alphen-Chaam	2	0	2	1
Baarle-Nassau	2	0	2	1